

Kalendarium wydarzeń 2022

Europa i Ameryka Północna

1 stycznia – Polska objęła przewodnictwo w Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE).

10 stycznia – Amerykańsko-rosyjskie rozmowy w Genewie na temat bezpieczeństwa w Europie Wschodniej zakończyły się brakiem porozumienia. USA odrzuciły warunki Rosji dotyczące wstrzymania procesu rozszerzania NATO oraz wycofania amerykańskich sił i uzbrojenia z państw Europy Środkowo-Wschodniej. Waszyngton skrytykował również groźby rosyjskiej inwazji i próby uzgodnień związanych z konfliktem we wschodniej Ukrainie bez udziału przedstawicieli tego państwa. Podobną agendę i rezultaty miały przeprowadzone 12 stycznia rozmowy w ramach Rady NATO–Rosja.

11 stycznia – Zmarł przewodniczący Parlamentu Europejskiego David Sassoli. Tydzień później stanowisko to objęła maltańska europosłanka z frakcji Europejskiej Partii Ludowej – Roberta Metsola.

14 stycznia – Cyberatak na strony internetowe ponad 70 ukraińskich instytucji państwowych. Według Służby Bezpieczeństwa Ukrainy za jego przeprowadzenie odpowiadała strona rosyjska.

17 stycznia – Dimitar Kowaczewski zastąpił Zorana Zaewa (który podał się do dymisji w związku ze słabymi wynikami Unii Socjaldemokratycznej w wyborach lokalnych) na stanowisku premiera Macedonii Północnej.

29 stycznia – W Madrycie odbył się kolejny szczyt europejskich partii nacjonalistyczno-populistycznych, z udziałem m.in.: PiS, Fideszu, francuskiego Zjednoczenia Narodowego Marine Le Pen i hiszpańskiego Vox.

29 stycznia – Związany z centrolewicą prezydent Włoch Sergio Mattarella został wybrany przez elektorów na kolejną kadencję.

30 stycznia – Rządząca Portugalią od siedmiu lat Partia Socjalistyczna, z premierem António Costą na czele, zwyciężyła w wyborach do Zgromadzenia Republiki, zapewniając sobie samodzielną większość.

2 lutego – W odpowiedzi na agresywną politykę Rosji wobec Ukrainy prezydent Joe Biden zatwierdził plan przerzutu do Europy Środkowo-Wschodniej ok. 2 tys. żołnierzy 82. Dywizji Powietrznodesantowej, w większości do Polski i Niemiec, a także przeniesienia części oddziałów stacjonujących w Niemczech do Rumunii. 11 lutego Waszyngton zdecydował ponadto o przysłaniu do Polski dodatkowych ok. 3 tys. żołnierzy wspomnianej jednostki z Fort Bragg.

3 lutego – Premierzy Czech, Petr Fiala, i Polski, Mateusz Morawiecki, podpisali porozumienie regulujące zasady działania kopalni węgla brunatnego Turów, kończące spór w tym zakresie między obydwojma państwami. Łączna kara za niedostosowanie się do nakazanego przez TSUE zaprzestania wydobywania wyniosła 68,5 mln euro, które potrącono z przyznanych Polsce funduszy.

4 lutego – W wyniku sporów koalicyjnych parlament Czarnogóry przegłosował wotum nieufności dla rządu premiera Zdravko Krivokapicia. 28 kwietnia na stanowisko to powołany został przywódca partii zielonych Dritan Abazović, który stanął na czele szerokiej, proeuropejskiej koalicji. 20 sierpnia także i ten gabinet otrzymał wotum nieufności ze strony parlamentu, m.in. w związku z podpisaniem kontrowersyjnego porozumienia z serbską Cerkwią.

13 lutego – Zgromadzenie Federalne wybrało Franka-Waltera Steinmeiera na drugą kadencję jako prezydenta Niemiec.

14 lutego – Premier Justin Trudeau uruchomił trwającą ostatecznie tydzień procedurę stanu wyjątkowego na terytorium Kanady w związku z utrzymującymi się od kilku tygodni protestami kierowców TIR-ów przeciwko obostrzeniom w związku z pandemią COVID-19. W ramach tzw. Freedom Convoy masowo blokowali oni główne kanadyjskie autostrady.

21 lutego – Prezydent Władimir Putin podpisał dekret (którego projekt został przyjęty sześć dni wcześniej przez Dumę) o uznaniu niepodległości tzw. Donieckiej i Ługańskiej Republiki Ludowej. Jeszcze tego samego dnia wojska rosyjskie wkroczyły na terytorium obwodów donieckiego i ługańskiego, dokonując inwazji na terytorium Ukrainy.

24 lutego – Wczesnym rankiem rozpoczęła się rosyjska inwazja na Ukrainę na pełną skalę¹.

27 lutego – Władze Białorusi przeprowadziły referendum konstytucyjne. Do zaproponowanych zmian należały m.in. wydłużenie możliwości sprawowania władzy przez Alaksandra Łukaszenkę do 2035 r., wzmocnienie

¹ Chronologia wojny i jej bezpośrednich następstw zob. L. Pińczak, „Wojna rosyjsko-ukraińska – kampania 2022 r. Przebieg i następstwa”, w niniejszym tomie.

kompetencji Ogólnobiałoruskiego Zgromadzenia Ludowego (zrzeszającego rząd oraz przemysłowców), a także rezygnacja z bezatomowego statusu państwa. W myśl oficjalnych wyników ok. $\frac{2}{3}$ głosujących poparło reformy. Opozycja wezwała do bojkotu głosowania i wykorzystania go do protestów przeciwko rosyjskiej agresji na Ukrainę.

28 lutego – Ukraina złożyła oficjalny wniosek o członkostwo w Unii Europejskiej. Trzy dni później w jej ślady poszły Mołdawia i Gruzja. Po przejściu formalnej procedury 23 czerwca Rada Europejska zgodziła się na przyznanie Ukrainie i Mołdawii statusu państw kandydackich.

10 marca – Kandydatka rządzącego Fideszu, była minister spraw rodzinnych Katalin Novák, została wybrana przez Zgromadzenie Narodowe na prezydenta Węgier.

21 marca – Rada UE przyjęła założenia Kompas Strategicznego dla UE – dokumentu stanowiącego zestaw proponowanych działań służących zwiększeniu zdolności obronnych Unii i państw członkowskich. 24 marca jego treść została przyjęta (*welcomed*) przez Radę Europejską podczas szczytu w Brukseli.

24 marca – W Brukseli odbył się nadzwyczajny szczyt NATO. Sojusznicy podkreślili potrzebę dalszego wsparcia Ukrainy (której prezydent Zełenski zabrał głos w trakcie spotkania) przez dostawy uzbrojenia, w tym zestawów obrony przeciwlotniczej, broni przeciwpancernej i amunicji, a także zwiększanie jej zdolności do przeciwstawienia się atakom z użyciem broni CBRN (państwa NATO zapowiedziały ponadto stosowną kontrakcję w razie rosyjskiego ataku bronią masowego rażenia) oraz cyberatakami. Ponadto zdecydowano o rozmieszczeniu na wschodniej flance NATO (w Bułgarii, Rumunii, na Słowacji i Węgrzech) dodatkowych czterech grup bojowych. Wezwano także Chiny do nieudzielania Rosji pomocy militarnej. Przywódcy państw Sojuszu postanowili jednocześnie o przedłużeniu o rok wygasającej w październiku kadencji sekretarza generalnego Jensa Stoltenberga.

24-25 marca – W Brukseli odbył się nadzwyczajny szczyt Rady Europejskiej poświęcony rosyjskiej agresji na Ukrainę. Udział wziął w nim ponadto prezydent USA Joe Biden. We wspólnym oświadczeniu Biden i przewodnicząca KE Ursula von der Leyen poinformowali o zacieśnieniu współpracy w zakresie pomocy humanitarnej, na którą USA zobowiązały się przeznaczyć ok. 1 mld USD, a UE – 550 mln euro. Jednocześnie w celu ułatwienia państwom UE uniezależnienia się od rosyjskiego gazu USA zapowiedziały zwiększenie dostaw LNG do Europy o dodatkowe 15 mld m³ (która to ilość ma w przyszłości wzrosnąć, osiągając wielkość rzędu 50 mld m³ rocznie). Państwa UE zdecydowały ponadto o przedłużeniu o dwa lata kadencji Charles’a Michela – przewodniczącego Rady Europejskiej.

25–26 marca – Wizyta prezydenta USA Joego Bidena w Polsce.

26 marca – Rządząca od dziewięciu lat lewicowa Partia Pracy, z premierem Robertem Abelą na czele, zwyciężyła w wyborach parlamentarnych na Malcie.

29 marca – Portal Direkt36 poinformował, że w wyniku przeprowadzonego cyberataku rosyjscy hakerzy od przynajmniej dziesięciu lat mieli dostęp do serwerów węgierskiego resortu spraw zagranicznych, w tym wszystkich utajnionych informacji.

3 kwietnia – Rządzący od 12 lat Fidesz czwarty raz z rzędu zwyciężył w wyborach do węgierskiego Zgromadzenia Narodowego, wyraźnie pokonując blok zjednoczonej opozycji. Partii Viktora Orbána udało się utrzymać większość pozwalającą na zmiany konstytucji.

3 kwietnia – Prezydent Serbii Aleksandar Vučić uzyskał reelekcję na tym stanowisku, zdobywając ok. 60% głosów. W przeprowadzonych jednocześnie wyborach parlamentarnych zwyciężyła lista skupiona wokół Serbskiej Partii Postępowej Vučića, choć ugrupowanie to straciło ok. połowy z posiadanych mandatów w Zgromadzeniu Narodowym.

23 kwietnia – Rada UE, Komisja Europejska i Parlament Europejski ogłosiły porozumienie ws. Aktu o usługach cyfrowych, mającego za zadanie regulację funkcjonowania platform internetowych i usług świadczonych przez Internet. 18 lipca Rada UE zatwierdziła ostateczną treść przepisów, a 16 listopada weszły one w życie.

24 kwietnia – Emmanuel Macron uzyskał reelekcję na stanowisku prezydenta Francji, pokonując w II turze Marine Le Pen. Mimo zwycięstwa Macrona dobre wyniki, szczególnie w pierwszej turze, uzyskali kandydaci związani ze skrajną prawicą i skrajną lewicą, a bardzo słabe – reprezentujący dwie największe partie, republikańców i socjalistów.

24 kwietnia – Centrolewicowa formacja Ruch Wolności zwyciężyła w wyborach parlamentarnych w Słowenii, dość zdecydowanie pokonując Słoweńską Partię Demokratyczną premiera Janeza Janšy. Szefem rządu utworzonego z dwiema mniejszymi partiami lewicowymi został lider zwycięskiego ugrupowania – Robert Golob.

26 kwietnia – Gazprom wstrzymał dostawy gazu ziemnego do Polski, Litwy i Bułgarii w odpowiedzi na odmowę dokonywania za nie płatności w rublach. 12 maja strona rosyjska poinformowała o całkowitym zaprzestaniu przesyłu gazu przez Gazociąg Jamalski w następstwie sankcji, które nałożyła m.in. na spółkę EuroPolGaz. 20 maja, w odpowiedzi na złożenie przez Finlandię wniosku o członkostwo w NATO, Rosja wstrzymała dostawy gazu również do tego państwa, a do końca 2022 r. całkowicie lub

częściowo ograniczyła dostarczanie go do wielu innych państw UE, a także Mołdawii.

27 kwietnia – Komisja Europejska zdecydowała o uruchomieniu wobec Węgier mechanizmu warunkowości budżetowej w reakcji na naruszenia dotyczące zasady praworządności.

3 maja – Generał Christopher Cavoli został powołany na stanowisko naczelnego dowódcy wojsk sojuszników NATO w Europie (SACEUR).

14 maja – W strzelaninie w Buffalo wywołanej przez nastoletniego zwolennika skrajnej prawicy i teorii spiskowych zginęło 10 osób.

16 maja – Kierująca od 2017 r. trzema resortami Élisabeth Borne objęła stanowisko premiera Francji.

18 maja – Finlandia i Szwecja po spełnieniu proceduralnych warunków wynikających z prawodawstwa krajowego złożyły formalny wniosek o członkostwo w NATO. Ich wieloletni sceptycyzm w tym zakresie został zrewidowany w wyniku rosyjskiej pełnoskalowej agresji na Ukrainę.

1 czerwca – Około $\frac{2}{3}$ głosujących w referendum Duńczyków zdecydowało o rezygnacji z klauzuli *opt-out* i włączeniu się Danii w inicjatywy z zakresu Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony UE.

2 czerwca – Po wielomiesięcznym opóźnieniu spowodowanym niezrealizowaniem przez rząd warunków brzegowych Komisja Europejska zgodziła się na warunkowe zatwierdzenie polskiego Krajowego Planu Odbudowy, co umożliwia dostęp do środków w ramach Funduszu Odbudowy w razie spełnienia określonych kryteriów, dotyczących m.in. struktury władzy sądowniczej. 30 czerwca wiceprzewodnicząca KE Věra Jourová stwierdziła, że polskie władze w dalszym ciągu nie wypełniły warunków umożliwiających uzyskanie tych funduszy. Do końca 2022 r. Polska nie złożyła wniosku o wypłatę środków przewidzianych w ramach KPO, co było równoznaczne z ich nieotrzymaniem. Wynikało to w dużej mierze ze sprzeciwu najbardziej eurosceptycznych działaczy ugrupowania rządzącego.

6 czerwca – Departament Stanu USA ogłosił nałożenie sankcji na polityków z Bośni i Hercegowiny – federalnego prezydenta Marinko Čavare i ministra zdrowia Republiki Serbskiej Alena Šeranića. Zarzucano im podważanie założeń porozumienia pokojowego z Dayton (przewidującego określony kształt systemu politycznego wieloetnicznego państwa) oraz działalność separatystyczną.

9 czerwca – Izba Reprezentantów rozpoczęła przesłuchiwanie świadków w sprawie szturmu zwolenników Donalda Trumpa na Kapitol 6 stycznia 2021 r. 19 grudnia podczas posiedzenia specjalnej komisji Izby Reprezentantów jej członkowie rekomendowali prokuraturze postawienie Trumpowi

czterech zarzutów: podżegania i udzielenia wsparcia powstaniu (*insurrection*) przeciwko rządowi USA, utrudniania śledztwa Kongresu, udziału w zмовie służącej dokonaniu oszustwa na szkodę Stanów Zjednoczonych oraz mataczenia.

19 czerwca – Koalicja partii skupionych wokół La Republique En Marche! prezydenta Macrona zwyciężyła w wyborach do Zgromadzenia Narodowego, uzyskując minimalnie więcej głosów od lewicowej koalicji radykalnej partii La France insoumise Jeana-Luca Mélenchona, Zielonych, socjalistów i komunistów. Prezydenckie ugrupowanie (przemianowane niedługo później na Renaissance) utraciło jednak samodzielną większość mandatów.

22 czerwca – Bułgarskie Zgromadzenie Narodowe przegłosowało wotum nieufności dla rządu Kirila Petkowa po wystąpieniu populistycznego ugrupowania „Jest taki naród” z koalicji rządzącej. Pretekstem tej decyzji była zapowiedź rezygnacji z weta wobec rozpoczęcia przez UE negocjacji akcesyjnych z Macedonią Północną (zaczęły się ostatecznie 19 lipca), zaaprobowana 24 czerwca przez parlament Bułgarii. Ostatecznie prezydent Rumen Radew zdecydował o rozpisaniu na 2 października kolejnych (czwartych od wiosny 2021 r.) wyborów parlamentarnych oraz wyznaczył Gyłyba Donewa na stanowisko premiera. W wyborach zwycięstwo odniosła rządząca Bułgarią w latach 2009–2013 i 2014–2021 partia GERB byłego premiera Bojko Borisowa. Do końca 2022 r. nie udało się jednak wyłonić rządu mającego oparcie w większości parlamentarnej.

24 czerwca – Sąd Najwyższy USA orzeczeniem w sprawie *Dobbs v. Jackson Women's Health Organization* uchylił wyrok z 1973 r. w sprawie *Roe v. Wade* uznający prawo do dokonania aborcji w pierwszym trymestrze ciąży. W efekcie kwestia ta ma być regulowana na szczeblu stanowym. O decyzji (podjętej stosunkiem głosów 5:3) przesądziło troje sędziów nominowanych przez Donalda Trumpa. Wyrok wzbudził masowe protesty społeczne w całych Stanach Zjednoczonych.

28 czerwca – Bułgaria zdecydowała o wydaleniu 70 rosyjskich dyplomatów.

28–30 czerwca – Odbył się szczyt NATO w Madrycie. Państwa członkowskie przyjęły nową koncepcję strategiczną, zakładającą m.in.: określenie jako priorytetu obrony kolektywnej i odstraszania oraz wzmocnienie *stricte* wojskowego zaangażowania NATO w związku z zadaniami tego rodzaju, uznanie Rosji za największe i najbardziej bezpośrednie zagrożenie dla państw NATO, podkreślenie roli strategicznej rywalizacji z Chinami i takich zagrożeń jak terroryzm, cyberataki, rywalizacja w przestrzeni kosmicznej czy zmiana klimatu oraz podtrzymanie polityki otwartych drzwi dla nowych członków. Wystosowano również oficjalne zaproszenie dla Finlandii i Szwecji (5 lipca podpisano protokoły akcesyjne), co możliwe było dzięki ich trójstronnemu

porozumieniu z Turcją wokół spornych kwestii (28 czerwca). Zdecydowano także o dalszym wzmocnieniu sił NATO rozmieszczonych na wschodniej flance sojuszu, w tym ustanowieniu w Polsce stałego dowództwa amerykańskich wojsk V Korpusu, oraz zwiększeniu Sił Odpowiedzi NATO do ponad 300 tys. żołnierzy.

7 lipca – Premier Wielkiej Brytanii Boris Johnson ogłosił swoją dymisję z funkcji przewodniczącego Partii Konserwatywnej i, po wyborze nowego, ze stanowiska szefa rządu. Było to pochodną licznych skandali, związanych m.in. z łamaniem przez Johnsona i jego administrację obostrzeń pandemicznych oraz przyzwoleniem premiera na obsadzenie ważnego stanowiska przez polityka torysów oskarżonego o nadużycia seksualne – w odpowiedzi do dymisji podało się kilkudziesięciu wysokich przedstawicieli administracji rządowej, w tym kilku ministrów kluczowych resortów. 6 września nowym premierem Zjednoczonego Królestwa, po wygranych wyborach na lidera partii, została dotychczasowa minister spraw zagranicznych Liz Truss.

14 lipca – Stojący na czele rządu technicznego premier Włoch Mario Draghi podał się do dymisji w związku z wycofaniem poparcia dla gabinetu ze strony Ruchu Pięciu Gwiazd. 21 lipca prezydent Sergio Mattarella rozwiązał parlament, a nowe wybory rozpisano na 25 września.

19 lipca – Początek negocjacji akcesyjnych między Unią Europejską a Albanią i Macedonią Północną.

31 lipca – Wzrost napięć w Kosowie w rejonie pogranicza z Serbią związany z wejściem w życie wymogu posiadania wydanych przez Kosowo tablic rejestracyjnych na samochodach, także należących do zamieszkałych w tym państwie Serbów. Doszło do protestów, blokad dróg, a w rezultacie – do zamknięcia przejścia granicznego. 27 sierpnia dzięki wsparciu UE obie strony wypracowały porozumienie, zapewniające swobodny transgraniczny ruch samochodowy obywatelom obydwu państw. We wrześniu NATO ogłosiło zwiększenie swojej obecności wojskowej w ramach misji KFOR przez wysłanie do Kosowa w celach szkoleniowych rezerwowych jednostek wielkości batalionu. 23 listopada pełniąca funkcję mediatora UE poinformowała o osiągnięciu porozumienia między Serbią a Kosowem w sporze o tablice rejestracyjne. Belgrad zobowiązał się nie wydawać takich z nazwami kosowskich miejscowości, a Prisztina – zrezygnować z wymogu podwójnej rejestracji aut. Napięcia i rozruchy nie skończyły się jednak do końca roku, podsycane przez różne środowiska polityczne.

31 lipca – Wybuchy w magazynach z amunicją należących do prywatnej spółki (jednego z bułgarskich przedsiębiorców sektora obronnego, który sprzedaje broń walczącej Ukrainie) nieopodal miasta Karnobat w Bułgarii.

8 sierpnia – Agenci Federalnego Biura Śledczego przeszukali rezydencję byłego prezydenta USA Donalda Trumpa w Mar-a-Lago na Florydzie. 26 sierpnia FBI poinformowało o przejęciu łącznie 184 dokumentów niejawnych (67 poufnych, 92 tajnych i 25 ściśle tajnych).

20 sierpnia – Na przedmieściach Moskwy w wybuchu ładunku podłożonego pod samochodem zginęła Daria Dugina – córka Aleksandra Dugina, bliskiego Kremlowi twórcy ideologicznych podstaw rosyjskiego (wielkoruskiego) imperializmu i jednego z czołowych współczesnych propagatorów geopolityki (idea euroazjatyizmu), kontynuatorka myśli ojca.

26 sierpnia – Władze Czarnogóry poinformowały o cyberataku na serwery instytucji rządowych i infrastrukturę krytyczną, którego skalę oceniono jako bardzo dużą. Odpowiedzialność za jego przeprowadzenie przypisały rosyjskiej grupie cyberprzestępczej „Cuba”.

8 września – Zmarła królowa Wielkiej Brytanii Elżbieta II. Na tronie zastąpił ją syn – książę Karol (jako Karol III).

11 września – Rządząca od ośmiu lat Szwedzka Partia Socjaldemokratyczna zdobyła największą liczbę głosów w wyborach do Riksdagu. Mimo to jako blok większość mandatów uzyskały partie prawicowe, spośród których najwięcej, z najlepszym w historii wynikiem (ponad 20%), otrzymali nacjonalistyczno-populistyczni Szwedzcy Demokraci. Nowym premierem został Ulf Kristersson z Partii Umiarkowanej, w koalicji z chrześcijańskimi demokratami i liberałami. Poparcia udzielili mu także, nie wchodząc jednak w skład rządowego bloku, Szwedzcy Demokraci.

13 września – Departament Stanu USA ujawnił treść raportu służb wywiadowczych, stwierdzającego, że od 2014 r. Rosja przeznaczyła potajemnie ponad 300 mln USD na wsparcie sprzymierzonych środowisk politycznych w ponad 20 krajach.

25 września – Nacjonalistyczna partia Fratelli d'Italia z Giorgiā Meloni na czele zwyciężyła w przyspieszonych wyborach parlamentarnych we Włoszech. Większość mandatów w obu izbach zdobyła prawicowa koalicja składająca się ze wspomnianego ugrupowania, Legi Mattea Salvinię, Forza Italia Silvia Berlusconię oraz małej centrowej partii Noi Moderati. Partie te sformowały rząd, którego szefem została Meloni.

26 września – Szwecja poinformowała o zarejestrowaniu dzień wcześniej dwóch eksplozji nieopodal gazociągów Nord Stream i Nord Stream 2 w okolicach Bornholmu (co potwierdziła też dokumentacja fotograficzna opublikowana przez duńskie wojsko) oraz wycieku gazu. Zdarzenie uznano za akt dywersji. Nie udało się jednak przypisać sprawstwa żadnemu konkretnemu podmiotowi mimo podejrzeń o zaangażowanie Rosji w jakiejś formie.

27 września – W tłoczni nieopodal Goleniowa po raz pierwszy uruchomiono gazociąg Baltic Pipe umożliwiający transfer norweskiego gazu z Danii do Polski.

30 września – Władimir Putin podpisał traktaty o aneksji obwodów chersońskiego, donieckiego, ługańskiego i zaporoskiego z ich samowznajczymi przywódcami (mimo braku faktycznej władzy nad całymi terytoriami, pozostającymi wówczas częściowo pod kontrolą wojsk ukraińskich), w odpowiedzi na sfalszowane i przeprowadzone z naruszeniem należytych standardów „referenda” w tych obwodach. Decyzja ta spotkała się z międzynarodowym potępieniem (w tym przez ZO ONZ) i żadne z państw nie uznało jej legalności (do końca 2022 r.). W odpowiedzi 30 września Ukraina złożyła oficjalnie wniosek o akcesję do NATO, zgodnie z przyspieszoną procedurą.

1 października – Centrowe ugrupowanie premiera Krišjānisa Kariņša Nowa Jedność uzyskało najwięcej mandatów w wyborach do łotewskiego Sejmu. Prorosyjska partia Zgoda, która w wyborach sprzed pięciu lat zdobyła najwięcej głosów, nie przekroczyła progu wyborczego.

2 października – Odbyły się wybory do trzyosobowego Prezydium Bośni i Hercegowiny. Reprezentantem Boszniaków został proeuropejski kandydat Denis Bećirović, Chorwatów – Željko Komšić (reelekcja), a Serbów – Željka Cvijanović z prorosyjskiej partii Milorada Dodika.

6 października – W Pradze odbył się pierwszy szczyt Europejskiej Wspólnoty Politycznej. To nieformalne forum dialogu, powstałe z inicjatywy Francji, zrzeszające państwa UE oraz 17 innych państw Europy i regionu kaukaskiego.

9 października – Prezydent Austrii Alexander Van der Bellen uzyskał reelekcję, zwyciężywszy już w pierwszej turze wyborów.

12 października – Stany Zjednoczone opublikowały nową *Strategię bezpieczeństwa narodowego*. Dokument zakłada aktywny udział USA w rozwiązywaniu problemów globalnych, uznaje Chiny i Rosję za systemowych rywali, a region Indo-Pacyfiku oraz Europę – za kluczowe obszary amerykańskiego zaangażowania.

12 października – Trzy osoby zginęły w strzelaninie pod klubem dla społeczności LGBT w Bratysławie. Sprawcą okazał się działający z pobudek ideologicznych zwolennik skrajnej prawicy.

13 października – 14 państw NATO – Belgia, Bułgaria, Czechy, Estonia, Holandia, Litwa, Łotwa, Niemcy, Norwegia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Węgry i Wielka Brytania – oraz Finlandia podpisały list intencyjny w sprawie pozyskania wspólnego systemu obrony powietrznej w ramach European

Sky Shield Initiative. Polska nie włączyła się w tę inicjatywę, uzasadniając to większym (zdaniem rządu) zaawansowaniem prac nad pozyskaniem takiego systemu we własnym zakresie.

17 października – Rada Unii Europejskiej zdecydowała o ustanowieniu misji wsparcia wojskowego EUMAM Ukraine, polegającej na szkoleniu ukraińskich sił zbrojnych (Węgry wstrzymały się od głosu), oraz o wysłaniu na pogranicze armeńsko-azerskie obserwatorów w ramach misji tymczasowej (spośród personelu operacji EUMM Georgia).

18 października – Szef niemieckiego Federalnego Biura Bezpieczeństwa Informacyjnego, Arne Schönbohm, został odwołany ze stanowiska w związku z ujawnionymi przez telewizję ZDF powiązaniami z przedstawicielami rosyjskich służb specjalnych. Z kolei 21 grudnia niemieckie służby aresztowały agenta Federalnej Służby Wywiadu (BND) pod zarzutem szpiegostwa na rzecz Rosji. Według informacji *The Wall Street Journal* funkcjonariusz ten miał dostęp do ściśle tajnych informacji o wojnie w Ukrainie.

20 października – Po 45 dniach na stanowisku premier Wielkiej Brytanii Liz Truss podała się do dymisji w wyniku tarć w rządzie (szczególnie wokół reformy podatkowej) i w Partii Konserwatywnej. Nikt wcześniej nie pełnił tego urzędu tak krótko. Nowym liderem torysów i premierem Zjednoczonego Królestwa został pokonany wcześniej przez Truss w prawyborach Rishi Sunak – kanclerz skarbu w rządzie Johnsona (2020–2022).

28 października – Zwolennik skrajnej prawicy dokonał włamania do domu spikera Izby Reprezentantów USA Nancy Pelosi w San Francisco i ciężko ranił jej męża – Paula Pelosi.

29 października – Brytyjski tabloid *Daily Mail* ujawnił, że latem 2022 r., gdy Liz Truss sprawowała jeszcze funkcję ministra spraw zagranicznych, jej telefon komórkowy został poddany atakowi hakerskiemu. O jego przeprowadzenie podejrzewa się podmiot powiązany z władzami Rosji.

1 listopada – Rządzący Socjaldemokraci z premier Mette Frederiksen na czele zdobyli najwięcej mandatów w wyborach do duńskiego Folketingu.

8 listopada – W Stanach Zjednoczonych odbyły się tzw. *midterm elections*, w których Amerykanie wybierali członków Izby Reprezentantów i 1/3 składu Senatu. Wbrew wielu prognozom i sondażom Demokraci utrzymali minimalną większość w Senacie. Z kolei Republikanie zdobyli niewielką przewagę głosów w Izbie Reprezentantów.

13 listopada – Popierana przez partie: Piratów i Zielonych adwokat Nataša Pirc Musar wygrała wybory prezydenckie w Słowenii.

15 listopada – Rakieta wykorzystywana w ramach (najprawdopodobniej) ukraińskiego systemu antybalistycznego (w dniu zmasowanego rosyjskiego

ostrzału Ukrainy) spadła na terytorium Polski we wsi Przewodów nieopodal Hrubieszowa, zabijając dwie osoby. 20 listopada w odpowiedzi na ów incydent władze Niemiec zaoferowały Polsce rozlokowanie na jej terytorium kilku baterii systemu przeciwrakietowego Patriot. Rząd w Warszawie wyraził wobec tej propozycji sceptycyzm, proponując w zamian przekazane ich Ukrainie. Ostatecznie jednak osiągnięto porozumienie o rozmieszczeniu na polskim terytorium elementów tego systemu.

17 listopada – Europejski Trybunał Praw Człowieka potwierdził odpowiedzialność Rosji za zestrzelenie samolotu pasażerskiego malezyjskich linii lotniczych nad terytorium wschodniej Ukrainy 17 lipca 2014 r.

7 grudnia – Niemiecka policja i służby specjalne aresztowały 25 osób związanych ze skrajnie prawicową, monarchistyczną organizacją Obywatele Rzeszy pod zarzutem planowania zamachu stanu. W grupie tej znaleźli się m.in. biznesmen pochodzący z dynastii Reuss (przygotowywany do roli głowy państwa), była posłanka Alternatywy dla Niemiec, a także byli i obecni członkowie niemieckich sił zbrojnych oraz policji.

8 grudnia – Doszło do wymiany więźniów między USA a Rosją – w zamian za przekazanie aresztowanej w lutym w Moskwie i skazanej za posiadanie nielegalnej substancji amerykańskiej koszykarki Brittney Griner USA wydały Rosji słynnego handlarza bronią Wiktora Buta.

9 grudnia – Wiceprzewodnicząca Parlamentu Europejskiego, grecka europosłanka Eva Kaili z frakcji socjaldemokratycznej, została aresztowana pod zarzutami korupcji (przyjęcia korzyści majątkowych od władz jednego z państw Zatoki Perskiej, prawdopodobnie Kataru, za nielegalny lobbing), prania brudnych pieniędzy i udziału w zorganizowanej grupie przestępczej, w wyniku szeroko zakrojonego śledztwa belgijskiej policji i Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF). 13 grudnia Kaili została pozbawiona stanowiska wiceprzewodniczącej PE.

15 grudnia – Słowacka Rada Narodowa przegłosowała wotum nieufności dla rządu Eduarda Hegera.

17 grudnia – Zgodnie z zawartą w 2020 r. umową koalicyjną Leo Varadkar (pełniący już tę funkcję w latach 2017–2020) objął stanowisko premiera Irlandii.

23 grudnia – W ataku z użyciem broni palnej, przeprowadzonym przez mężczyznę o skrajnie prawicowych poglądach przed paryskim centrum kultury kurdyjskiej, zginęły trzy osoby.

Afryka, Ameryka Łacińska, Australia i Oceania, Azja

1 stycznia – Weszło w życie porozumienie tworzące Regionalne Kompleksowe Partnerstwo Gospodarcze (RCEP) – strefę wolnego handlu między 15 państwami Azji i Pacyfiku.

2-11 stycznia – Masowe protesty społeczne w Kazachstanie w związku z podwyżką cen energii elektrycznej i gazu. Demonstracje, rozpoczęte w mieście Żangaozen na zachodzie kraju, szybko rozlały się na cały Kazachstan, a ich epicentrum stały się Ałmaty, gdzie doszło do licznych ataków na budynki państwowe i użyteczności publicznej. Protesty szybko nabrały charakteru antyrządowego (wymierzone były zwłaszcza w byłego prezydenta, wciąż odgrywającego istotną rolę w sprawach państwa Nursułtana Nazarbajewa) i przerodziły się w krwawe starcia z policją i wojskiem. 5 stycznia prezydent Kasym-Żomart Tokajew wprowadził na niemal dwa tygodnie (jak się ostatecznie okazało) stan wyjątkowy. Wezwał do siłowego rozprawienia się z protestującymi, których określił mianem „terrorystów”. Następnego dnia na jego prośbę do Kazachstanu wkroczyły wojska Organizacji Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym w liczbie ok. 3,8 tys. żołnierzy (głównie rosyjskich). W efekcie zażść do dymisji podał się premier Askar Mamin (którego zastąpił Alihan Smailow), a Nazarbajew zdecydował się na opuszczenie kraju. Ostatecznie Tokajew zapowiedział wprowadzenie tymczasowych limitów na ceny paliw i wycofanie wojsk OUBZ, a 11 stycznia ogłosił przywrócenie porządku i poddał swojego politycznego poprzednika krytyce. Łącznie w starciach zginęło ponad 200 osób, a prawie 10 tys. aresztowano.

4-6 stycznia – W atakach milicji pasterskiego plemienia Fulani na wioski w stanie Zamfara w północno-zachodniej Nigerii zginęło ponad 200 osób.

5 stycznia – Test północnokoreańskiej rakiety krótkiego zasięgu (700 km). Według władz KRLD miała być wyposażona w napęd hipersoniczny. 11 stycznia Pjongjang wystrzelił ponadto pocisk (rzekomo) hipersoniczny o zasięgu 1000 km, a 24 marca – międzykontynentalny pocisk balistyczny (ICBM), czego KRLD zakazuje stosowna rezolucja RB ONZ. Łącznie w 2022 r. Korea Północna przeprowadziła co najmniej 95 testów rakiet różnego typu, co stanowiło swoisty rekord pod względem ich liczby w skali roku.

17 stycznia – W przeprowadzonym z użyciem dronów ataku na cysterny drogowe w Abu Zabi, do którego przyznały się bojówki Huti, w związku z zaangażowaniem Zjednoczonych Emiratów Arabskich w konflikt w Jemenu po stronie Arabii Saudyjskiej, zginęły trzy osoby.

23 stycznia – Do dymisji podał się prezydent Armenii Armen Sarkisjan, związany z odsunięciem w 2018 r. od władzy obozem politycznym. W przeprowadzonym 3 marca głosowaniu parlamentarnym (zbojkotowanym

przez opozycję) na nową głowę państwa wybrano nominata partii władzy – Wahagna Chaczaturiana (dotychczasowego ministra przemysłu wysokich technologii).

23–24 stycznia – Wojskowy zamach stanu w Burkina Faso. Prezydent Roch Marc Christian Kaboré został aresztowany i usunięty ze stanowiska. Rozwiązano parlament i odwołano rząd, a obowiązującą konstytucję unieważniono. Władzę przejęła junta wojskowa z ppłk. Paulem-Henrim Sandaogo Damibą na czele. Zamach bezpośrednio poprzedziła fala antyrządowych demonstracji z powodu niezdolności władz cywilnych do przywrócenia pokoju na całym obszarze państwa, głównie zaś niemożności skutecznego zwalczania działalności islamistycznych bojówek. Spotkał się zatem z dość przychylną reakcją społeczeństwa, choć m.in. Unia Afrykańska i sekretarz generalny ONZ wyrazili swoje zaniepokojenie i wezwali do uwolnienia Kaboré. Unia Afrykańska zawiesiła Burkina Faso w prawach członka, podobnie jak Wspólnota Gospodarcza Państw Afryki Zachodniej (ECOWAS). 30 września w odpowiedzi na dalsze porażki w starciach z ugrupowaniami islamistycznymi, przejmującymi kontrolę nad coraz większym obszarem kraju, i politykę Damiby doszło do kolejnego przewrotu, przeprowadzonego przez grupę zbrojną pod wodzą kpt. Ibrahima Traoré, który ogłosił się nową tymczasową głową państwa. W dniach następujących po puczu atakowano francuską ambasadę z uwagi na podejrzenia o wspieranie Damiby przez Francję, poparcia puczystom udzielił zaś Jewgienij Prigożyn, szef Grupy Wagnera.

31 stycznia – Rządząca Mali junta wojskowa zdecydowała o wydaleniu ambasadora Francji w reakcji na krytykę decyzji o odwołaniu zaplanowanych na luty wyborów prezydenckich i parlamentarnych. Ekspulsja miała też związek z nawiązaniem przez puczystów współpracy z rosyjską Grupą Wagnera. 2 maja rządząca junta wypowiedziała porozumienie o współpracy obronnej z Francją. W lipcu, w związku z aresztowaniem 49 żołnierzy z Wybrzeża Kości Słoniowej podejrzewanych o najemnictwo, zawiesiła także możliwość rotacji stacjonujących w Mali w ramach misji MINUSMA oddziałów pokojowych ONZ.

1 lutego – Nieudana próba zamachu stanu w Gwinei-Bissau. W starciach zbrojnych zginęło, wedle szacunków, co najmniej sześć osób. Prezydent Umaro Sissoco Embaló powiązał tę próbę z działalnością zbrojnej grupy przestępczej trudniącej się handlem narkotykami.

2 lutego – W ataku na obóz dla IDPs Plaine Savo, przeprowadzonym przez milicje plemienne Lendu w prowincji Ituri w Demokratycznej Republice Konga, śmierć poniosło co najmniej 60 osób, a ponad 40 kolejnych odniosło obrażenia.

6 lutego – Prezydent Tunezji Kais Saied rozwiązał Najwyższą Radę Sądową. Był to kolejny, po odwołaniu rządu i zawieszeniu posiedzeń parlamentu, krok służący konsolidacji władzy w rękach głowy państwa. Po tzw. arabskiej wiosnie Tunezja dość długo uchodziła za państwo najszybciej się demokratyzujące.

4 marca – W ataku terrorystycznym na szyicki meczet w pakistańskim Peszawarze, dokonany przez powiązanego z lokalnym odłamek ISIS samobójcę, zginęły 63 osoby, a prawie 200 zostało rannych.

9 marca – Reprezentujący konserwatywną opozycję były prokurator generalny Korei Południowej, Yoon Suk-yeol, zwyciężył w wyborach prezydenckich.

12 marca – Serdar Berdymuhamedow, wicepremier rządu i syn rządzącego Turkmenistanem od 2006 r. Gurbanguly, został ogłoszony zwycięzcą wyborów prezydenckich.

13 marca – W wyborach do Izby Reprezentantów i Senatu Kolumbii największą liczbę głosów uzyskała koalicja partii lewicowych Historyczny Pakt. Najwięcej mandatów do niższej z izb przypadło jednak Kolumbijskiej Partii Liberalnej. Parlament po wyborach należy uznać za mocno rozdrobniony, jako że siedem partii uzyskało dość zbliżone wyniki.

15 marca – Początek masowych antyrządowych protestów społecznych w Sri Lance w następstwie głębokiego kryzysu gospodarczego (częściowa niewypłacalność i hiperinflacja) oraz problemów z dostawami energii. W odpowiedzi władze wprowadziły stan wyjątkowy – m.in. ustanowiono godzinę policyjną i ograniczono obywatelom dostęp do portali społecznościowych. 12 kwietnia Sri Lanka ogłosiła niewypłacalność, zawieszając spłatę swojego zadłużenia zagranicznego. 9 maja doszło do intensyfikacji przemocy w postaci starć zwolenników władz i opozycji, w efekcie czego rezygnację złożył premier Mahinda Rajapaksa. Nowym szefem rządu został Ranil Wickremesinghe (pełniący tę funkcję w przeszłości już czterokrotnie). Protesty nie ustały, a do ich eskalacji doszło w lipcu. Dokonano wówczas szturm na (opuszczoną już) rezydencję prezydenta Gotabayi Rajapaksy oraz kancelarię premiera. 14 lipca ogłoszono rezygnację głowy państwa z urzędu. Pełniącym jej obowiązki został Wickremesinghe. Choć protestujący żądali również jego dymisji, 20 lipca został zatwierdzony przez parlament jako nowy prezydent, a dwa dni później stanowisko premiera objął Dinesh Gunawardena.

23 marca – Seria zamachów przeprowadzonych przez ugrupowanie terrorystyczne Asz-Szabab w Somalii – w Mogadiszu (atak uzbrojonej grupy na międzynarodowe lotnisko) oraz Beledweyne (wysadzenie budynków użyteczności publicznej); zginęło w nich co najmniej 60 osób.

25 marca – Bojownicy Huti przeprowadzili ostrzał rakietowy magazynów z ropą naftową w saudyjskiej Dżuddzie. Ataku dokonano w pobliżu toru, na którym odbywały się wówczas zawody w ramach wyścigów Formuły 1. W odpowiedzi koalicja pod wodzą Rijadu zintensyfikowała następnego dnia działania w prowadzonej operacji zbrojnej w Jemenie w postaci nalo-tów na kontrolowane przez Huti Sanę i Al-Hudajdę.

28 marca – Początek masowych protestów w Peru przeciwko polityce gospodarczej władz państwa, w związku ze znacznym wzrostem cen żywności (a także nieudaną próbą impeachmentu wybranego w 2021 r. prezydenta Pedro Castillo). Głównym ich animatorem było powiązane z opozycją stowarzyszenie transportowców. W zamieszkach i starciach z siłami porządkowymi zginęło co najmniej osiem osób. 1 grudnia Kongres po raz kolejny wszczął wobec Castillo procedurę impeachmentu. 7 grudnia, tuż przed decydującym głosowaniem, prezydent ogłosił godzinę policyjną i zapowiedział rozwiązanie parlamentu, co uznano za próbę zamachu stanu. Tego samego dnia Kongres usunął Castillo z urzędu, a niedługo potem został on aresztowany pod zarzutami dążenia do przewrotu i zdrady stanu. Obowiązki głowy państwa przejęła dotychczasowa wiceprezydent Dina Boluarte, która zapowiedziała wsparcie wysiłków na rzecz powołania rządu jedności narodowej. Skutkiem impeachmentu i aresztowania Castillo były masowe protesty jego zwolenników i rozruchy, w tym m.in. starcia z policją i wojskiem, w których do końca roku zginęło co najmniej 28 osób (w tym dziesięć zabitych przez peruwiańską armię tłumiącą zamieszki w mieście Ayacucho 15 grudnia), a ponad 600 zostało rannych. 14 grudnia Boluarte wprowadziła na terenie państwa stan wyjątkowy.

1 kwietnia – Władze Chin wprowadziły ścisły lockdown w Szanghaju w odpowiedzi na rosnącą liczbę zachorowań na COVID-19 (w wariantcie omikron). To najszerzej zakrojone restrykcje zastosowane przez władze ChRL w ramach polityki „Zero COVID” od czasu zarządzonych w prowincji Hubei na początku 2020 r. Utrzymywano je w mocy do końca maja. Na przełomie sierpnia i września podobne środki zastosowano w Chengdu, stolicy prowincji Syczuan.

3 kwietnia – W odpowiedzi na utratę większości parlamentarnej przez rząd Imrana Khana, wywodzący się z tego samego obozu politycznego co premier (na jego wniosek), prezydent Arif Alvi rozwiązał pakistańskie Zgromadzenie Narodowe, co wzbudziło wątpliwości w zakresie konstytucyjności (jako że wniosek o wotum nieufności dla rządu Khana nie został ostatecznie poddany pod głosowanie, choć opozycja zorganizowała równoległą sesję parlamentu i przyjęła takowy). Sąd Najwyższy uznał jednak to posunięcie za niezgodne z konstytucją i 10 kwietnia parlament przegłosował ostatecznie wotum nieufności dla Imrana Khana. Nowym premierem

został lider opozycji – Szezbaz Szarif z konserwatywnej partii Pakistańska Liga Muzułmańska. W październiku Imran Khan został pozbawiony przez Komisję Wyborczą możliwości sprawowania funkcji publicznych za nadużycie władzy (nielegalną sprzedaż podarunków od przedstawicieli innych państw). 3 listopada byłego premiera postrzelono w trakcie jednego z wieców.

3 kwietnia – Rodrigo Chaves Robles, były minister finansów Kostaryki, odwołujący się do antyestablishmentowych haseł, zwyciężył w wyborach prezydenckich.

7 kwietnia – Prezydent Jemenu Abd Rabbuh Mansur Hadi pokojowo przekazał swoje kompetencje Radzie Prezydenckiej (z Raszadem al-Alimim na czele). Umożliwiły to w dużej mierze starania dyplomatyczne Arabii Saudyjskiej, która w reakcji na ten krok zdecydowała ponadto o wsparciu Jemenu sumą 3 mld USD.

15 kwietnia – CNN poinformowała o wysłaniu przez Chiny flotylii myśliwców J-20 do patrolowania przestrzeni powietrznej nad Morzem Wschodniochińskim i Południowochińskim. Obszary te są przedmiotem licznych sporów terytorialnych, w tym zwłaszcza wokół podziału wyłącznych sfer ekonomicznych.

19 kwietnia – Chiny poinformowały o podpisaniu paktu o współpracy w zakresie bezpieczeństwa z Wyspami Salomona. Obawy wobec porozumienia wyraziły USA i Australia.

19 kwietnia – Pełniący już ten urząd w latach 2008–2012 laureat Pokojowej Nagrody Nobla z 1996 r. José Ramos-Horta zwyciężył w wyborach na prezydenta Timoru Wschodniego, pokonując w nich urzędującą głowę państwa – Francisco Guterresa.

9 maja – Syn rządzącego Filipinami w latach 1965–1986 dyktatora Ferdinanda Marcosa, Bongbong Marcos, wygrał wybory prezydenckie w tym państwie. Wiceprezydentem została z kolei Sara Duterte – córka urzędującej głowy państwa, Rodrigo Duterte (która wcześniej zastąpiła ojca na stanowisku burmistrza miasta Davao, a po której władzę w nim przejął młodszy brat – Sebastian).

13 maja – Zmarł szejek Chalifa ibn Zajid Al Nahajjan pełniący funkcję głowy państwa w Zjednoczonych Emiratach Arabskich. Na stanowisku zastąpił go brat – Muhammad ibn Zajid Al Nahajjan.

14 maja – Eskalacja protestów w tadżyckiej autonomicznej prowincji Górski Badachschan, zamieszkaney głównie przez Pamirów. Niepokoje w związku z nadużyciami przedstawicieli administracji centralnej trwały od listopada 2021 r., przybrawszy na sile po skazaniu liderów listopadowych protestów.

Protestujący zablokowali część miasta Chorog (stolicy prowincji) i drogę do stolicy kraju, Duszanbe. Władze Tadżykistanu początkowo uniemożliwiły dostęp do Internetu, a 18 maja – z domniemanym wsparciem wojsk OUBZ – rozpoczęły pacyfikację protestów. Dokładna liczba poszkodowanych nie jest znana, choć pojawiły się informacje o „dziesiątkach ofiar”, które straciły życie w ramach zorganizowanych represji (do masakry cywilów doszło m.in. w mieście Vamar).

15 maja – Odbyły się wybory do libańskiego jednoizbowego parlamentu. Choć przedstawiciele Hezbollahu uzyskali najwięcej mandatów jako pojedyncze ugrupowanie, to wraz z partiami sojuszniczymi utraciło ono większość głosów, na czym zyskali kandydaci chrześcijańscy, niezależni oraz reformistyczni.

15 maja – Pełniący już tę funkcję w latach 2012–2017 Hassan Sheikh Mohamud został wybrany przez obie izby parlamentu na prezydenta Somalii; pokonał urzędującą głowę państwa – Mohameda Abdullahi Mohameda.

21 maja – Australijska Partia Pracy wygrała wybory parlamentarne, pokonując rządzących od dziewięciu lat konserwatystów. Nowym premierem został lider laburzystów Anthony Albanese.

5 czerwca – W ataku terrorystycznym na katolicki kościół w mieście Owo w południowej Nigerii, przeprowadzonym prawdopodobnie przez lokalnych dżihadystów (strzelanina i zdetonowanie ładunków wybuchowych), zginęło co najmniej 41 osób.

5 czerwca – Ponad $\frac{3}{4}$ głosujących poparło zaproponowane przez prezydenta Tokajewa poprawki do konstytucji Kazachstanu. Dotyczyły one m.in. osłabienia kompetencji władzy wykonawczej (zwłaszcza prezydenta) i wzmocnienia uprawnień legislatywy (parlamentu) oraz władz lokalnych (częściowej decentralizacji państwa), a także usunięcia przewidzianych uprzednio w ustawie zasadniczej przywilejów dla byłego prezydenta Nursułtana Nazarbajewa.

6 czerwca – *The Washington Post* poinformował, że Chiny budują bazę marynarki wojennej w Kambodży – drugą (po Dżibuti) poza terytorium ChRL.

9 czerwca – Algieria wypowiedziała traktat o przyjaźni i współpracy z Hiszpanią (przewidujący m.in. współpracę w kontroli nad przepływem migrantów) w odpowiedzi na politykę władz w Madrycie wokół statusu Sahary Zachodniej i pośrednie uznanie przez premiera Pedro Sáncheza praw Maroka do spornego terytorium. Istotnym kontekstem sporu pozostaje duża zależność Hiszpanii (ok. 40%) od dostaw gazu z Algierii.

10 czerwca – Jeanine Áñez, pełniąca w latach 2019–2020 obowiązki głowy państwa, została skazana przez boliwijski sąd na 10 lat więzienia za

zorganizowanie zamachu stanu. Podczas procesu doszło do wielu nadużyć, w tym nie dopuszczono oskarżonej do udziału w rozprawie. Od 2020 r. Boliwią ponownie rządzi środowisko polityczne Evo Moralesa.

12 czerwca – W przeprowadzonym przez islamistyczne ugrupowanie Jama'at Nasr al-Islam ataku na wioskę Seytenga w prowincji Séno w Burkina Faso zginęło ponad 100 osób.

13 czerwca – Początek masowych antyrządowych protestów w Ekwadorze wywołanych złą sytuacją gospodarczą. Protestujący zablokowali możliwość wjazdu i wyjazdu oraz porty w dwóch największych miastach – Quito i Guayaquil – co przyczyniło się do niedoborów żywności i paliwa. W starciach z policją i wojskiem zginęło pięć osób, a ok. 450 zostało rannych. W związku z brutalną reakcją na protesty prezydent Ekwadoru Guillermo Lasso poddany został impeachmentowi, jednak parlament nie zdecydował o pozbawieniu go funkcji.

18–19 czerwca – W ataku przeprowadzonym przez bojówki Macina Liberation Front na miejscowość Diallassagou w malijskiej prowincji Bankass zginęły co najmniej 132 osoby.

19 czerwca – Gustavo Petro zwyciężył w wyborach na prezydenta Kolumbii. To pierwsza głowa tego państwa o jednoznacznie zdeklarowanych lewicowych poglądach.

24 czerwca – W szturmie ok. 2 tys. migrantów na przejście graniczne oddzielające terytorium Maroka od hiszpańskiej eksklawy Melilli zginęły co najmniej 23 osoby. Zdarzenie to miało związek z trwającym od lata 2021 r. kryzysem migracyjnym, wywołanym przez władze Maroka w efekcie napięć w relacjach dwustronnych z Hiszpanią.

30 czerwca – W następstwie utraty większości przez rząd Kneset podjął decyzję o samorozwiązaniu i rozpisaniu przedterminowych wyborów na 1 listopada. Tymczasowym premierem został lider największej spośród koalicyjnych partii, liberalnej Yesh Atid – Jair Lapid. W wyborach zwyciężył ostatecznie narodowo-konserwatywny Likud byłego premiera Benjamina Netanjahu, uzyskując najwięcej mandatów. Kolejny rząd Netanjahu uformowany został przez Likud oraz mniejsze ugrupowania nacjonalistyczne i reprezentujące ortodoksyjnych Żydów.

1–3 lipca – Masowe protesty w uzbeckiej prowincji Karakałpacja w związku z przedłożonym przez władze państwa projektem nowej konstytucji, odbierającej w praktyce temu regionowi jego autonomiczny status. Choć rządzący wycofali się z pierwotnych planów, protesty kontynuowano (według władz demonstranci próbowali szturmować budynki administracji centralnej), w odpowiedzi na co wprowadzono regionalny stan wyjątkowy

i m.in. ograniczono dostęp do Internetu. W starciach z siłami porządkowymi w stolicy Karakałpacji Nukus zginęło co najmniej 21 osób, a prawie 250 odniosło obrażenia.

8 lipca – W japońskim mieście Nara został zastrzelony premier Japonii w latach 2006–2007 oraz 2012–2020 – Shinzō Abe. Były szef rządu brał udział w wiecu kampanijnym w związku z wyborami do Izby Radców (wyższej izby parlamentu) zaplanowanymi dwa dni później (wygranymi ostatecznie przez Partię Liberalno-Demokratyczną, z którą był on związany). Zamachu dokonał motywowany religijnie były żołnierz Japońskich Sił Samoobrony.

18 lipca – Przedstawicielka mniejszości etnicznej Santalów, reprezentująca rządzącą Indyjską Partię Ludową, Droupadi Murmu, zwyciężyła w wyborach prezydenckich.

25 lipca – W Tunezji odbyło się referendum konstytucyjne dotyczące wzmocnienia władzy prezydenta (docelowo na wzór republiki prezydenckiej). Choć niemal wszyscy głosujący poparli zaproponowane przez Kaisa Saieda reformy, do urn udało się nieco ponad 30% uprawnionych, także w związku z bojkotem zapowiedzianym przez część ugrupowań. Podobnie rzecz miała się z przeprowadzonymi 17 grudnia wyborami parlamentarnymi, w których zagłosowało mniej niż 9% uprawnionych.

25 lipca – Po kilku miesiącach impasu związanego z niemożnością utworzenia rządu w Iraku na stanowisko premiera desygnowany został Mohammed Szia as-Sudani z szyickiej, proirańskiej partii „Zew Islamu” (były minister w rządzie Nuriego al-Malikiego – kilka dni wcześniej światło dzienne ujrzały taśmy, na których al-Maliki krytykował Muktadę as-Sadra). Spotkało się to z gwałtownym oporem środowisk szyickich związanych z as-Sadrem i jego zwolenników, a kilkuset spośród nich 27 lipca dokonało szturm na dzielnicę rządową w Bagdadzie (tzw. Zieloną Strefę), m.in. wdarło się do budynku parlamentu. Po apelu as-Sadra zamieszki się zakończyły. Do drugiego takiego ataku doszło 30 lipca, a kolejnego – pod koniec sierpnia, gdy as-Sadr zapowiedział rezygnację z działalności politycznej, po czym jego zwolennicy znów oblegli pałac prezydencki i budynki rządowe w Bagdadzie. W odpowiedzi władze wprowadziły godzinę policyjną. Do zamieszek doszło też w takich miastach jak Basra i Karbala. W starciach zginęły łącznie 53 osoby, a ponad 1000 odniosło rany. Kryzys polityczny udało się załagodzić, gdy 13 października iracki parlament wybrał na stanowisko prezydenta Abdula Latifa Raszida. Ten zaś desygnował na premiera as-Sudaniego. 27 października Rada Reprezentantów, za sprawą poparcia szerokiej koalicji ugrupowań szyickich, sunnickich i kurdyjskich, wyraziła wotum zaufania dla rządu as-Sudaniego. To pierwszy od 17 lat iracki gabinet, w którego skład nie weszli przedstawiciele partii Muktady as-Sadra.

25 lipca – Początek protestów w mieście Goma w Demokratycznej Republice Konga przeciwko obecności misji stabilizacyjnej ONZ MONUSCO, zwołanych przez młodzieżówkę partii rządzącej w związku z bezradnością sił pokojowych wobec trwających na wschodzie kraju ataków ugrupowania M23, wymierzonych w cywilów. Demonstranci zaatakowali i splądrowali magazyn misji. W starciach zginęło ponad 20 osób, a kilkadziesiąt odniosło obrażenia. Pod koniec listopada M23 dokonało masakry miasta Kishishe (prowincja Kiwu Północne), w której śmierć poniosło prawie 300 osób.

1 sierpnia – Początek kilkudniowej eskalacji starć w Górskim Karabachu. 3 sierpnia władze Azerbejdżanu ogłosiły rozpoczęcie operacji „Odwet” wymierzonej w pozycje ormiańskich bojowników działających w górskim rejonie Łačn. W jej wyniku Azerowie uzyskali pewne zdobycze terytorialne.

5–7 sierpnia – Izraelskie siły zbrojne przeprowadziły operację „Przed Świtem” („Breaking Dawn”) przeciwko organizacji terrorystycznej Palestyński Muzułmański Dżihad w Strefie Gazy. Stanowiła ona „uderzenie wyprzedzające” w obawie przed odwetem za aresztowanie cztery dni wcześniej jej lokalnego lidera – Bassama al-Saadiego. W trakcie ostrzału Izrael zabił przywódcę bojówek wspomnianej organizacji, Tayseera Jabarię, oraz jednego z lokalnych dowódców, Khaleda Mansoura. Odpowiedzią ze strony palestyńskiej był ostrzał rakietowy terytorium Izraela. Do momentu podpisania zawieszenia broni w starciach zginęło co najmniej 49 Palestyńczyków.

9 sierpnia – William Ruto, wiceprezydent Kenii, reprezentujący opozycję wobec stronnictw związanych z prezydentem Uhuru Kenyattą, zwyciężył w wyborach prezydenckich.

23 sierpnia – Premier Malezji w latach 2009–2018, Najib Razak, został skazany na 12 lat więzienia za korupcję, malwersacje finansowe i pranie brudnych pieniędzy. Wcześniejszy wyrok podtrzymał Sąd Najwyższy.

24 sierpnia – Rządzące od ogłoszenia przez to państwo niepodległości ugrupowanie Ludowy Ruch Wyzwolenia Angoli – Partia Pracy, w myśl oficjalnych wyników odniosło zwycięstwo w wyborach do Zgromadzenia Narodowego, a jego kandydat, João Lourenço, uzyskał reelekcję jako prezydent.

24 sierpnia – Ponowna eskalacja walk w Tigraju (wstrzymanych zawieszeniem broni z marca, po styczniowych bombardowaniach tej prowincji przez wojska rządowe). Lokalne siły zajęły miasto Kobo, a 1 września Etiopia i Erytrea ogłosiły zamiar przeprowadzenia ofensywy. 13 września erytrejskie oddziały zdobyły miasto Sheraro, a następnego dnia siły etiopskie przeprowadziły naloty na stolicę zrewoltowanego regionu – Mekele. 20 września władze Tigraju poinformowały o dokonaniu inwazji na terytorium tej prowincji przez Erytreę. W październiku nastąpiła eskalacja

walk, której skutkiem były setki ofiar pośród żołnierzy i cywilów, a także zajęcie kolejnych miast przez siły etiopsko-erytrejskie. 2 listopada przedstawiciele władz Etiopii i zrewoltowanego Tigraju (Ludowy Front Wyzwolenia Tigraju – TPLF), choć bez Erytrei, podpisali w Pretorii porozumienie pokojowe. Do końca roku rzeczonej prowincji przywrócono dostęp do Internetu i ruch lotniczy, a także wysłano do niej funkcjonariuszy federalnej policji. Mimo to wojska erytrejskie kontynuowały ataki.

27 sierpnia – Początek starć w Trypolisie między bojówkami związanymi z dwoma ośrodkami władzy w Libii – Rządem Zgody Narodowej i popieranym przez Izbę Reprezentantów Rządem Stabilności Narodowej. Zginęły w nich co najmniej 32 osoby, a ponad 150 odniosło rany.

4 września – Chilijczycy odrzucili w referendum projekt nowej konstytucji. Był oparty na założeniach lewicowych w wymiarze tożsamościowym i socjalnym. Nowa ustawa zasadnicza zastąpić miała obowiązującą, przyjętą w czasach rządów Augusta Pinocheta.

8 września – Chiny i Indie rozpoczęły wycofywanie wojsk ze spornych regionów Gogra i Hotsprings w Himalajach. Proces ten potrwał kilka dni.

12-14 września – Ostrzał artyleryjski terytorium Armenii przez Azerbejdżan, o precedensowo dużej skali – początkowo w południowo-wschodnim rejonie granicy (miasta Dżermuk, Goris i Kapan), a później również w prowincjach Gegharkunik, Sjunik i Wajoc Dzor. Według strony armeńskiej siły azerskie okupowały część jej terytoriów (wielkości ok. 10 km²) oraz spowodowały konieczność ewakuacji setek cywilów zamieszkujących tereny pogranicza. Azerbejdżan oskarżył Armenię o bombardowanie azerskich pozycji w pobliżu Górskiego Karabachu. 14 września strony podpisały zawieszenie broni. Według danych przedstawionych przez obydwa państwa w starciach zginęło co najmniej 202 żołnierzy armii armeńskiej i 80 z azerskiej. 6 października Armenia i Azerbejdżan zgodziły się na rozmieszczenie na spornej granicy cywilnej misji UE (EU Monitoring Capacity to Armenia), 31 października zaś podpisały w Soczi porozumienie o powstrzymaniu się od użycia siły i przestrzeganiu wcześniejszych ustaleń zmierzających do zaprzestania walk.

14 września – Wymiana ognia w spornym rejonie granicy kirgisko-tadżyckiej. W kolejnych dniach doszło do eskalacji walk, które były kontynuowane do 20 września, kiedy to obydwa państwa podpisały protokół pokojowy. W starciach zginęło co najmniej 100 osób. W związku z walkami przeprowadzono ewakuację ponad 130 tys. cywilów.

16 września – Początek fali masowych protestów w Iranie w odpowiedzi na śmierć 22-letniej Kurdyjki Mahsy Amini, skatowanej przez policję ds. moralności za odmowę noszenia hidżabu. W kolejnych dniach demonstracje,

początkowo na lokalną skalę, rozlały się po kraju, obejmując m.in. Teheran. W odpowiedzi na te wydarzenia irańskie władze zastosowały poważne represje wobec uczestników, z których do końca 2022 r. kilkuset zginęło w starciach, a co najmniej 100 kolejnych (wg Human Rights Watch) skazano na śmierć.

17 września – Syria poinformowała o nalocie izraelskiego lotnictwa na Damaszek (w tym na tamtejsze lotnisko), w którym miało zginąć pięć osób. 13 listopada Izrael przeprowadził ostrzał bazy Shayrat (używanej także przez wojska rosyjskie) w syryjskiej prowincji Homs.

16–22 października – Odbył się 20. Narodowy Kongres Komunistycznej Partii Chin. W swoim przemówieniu inauguracyjnym posiedzenie Xi Jinping podkreślił m.in., że choć pokojowe zjednoczenie z Tajwanem pozostaje priorytetem, ChRL nie zawaha się użyć siły w tym celu. Xi został również wybrany na przywódcę KPCh na trzecią z rzędu kadencję, co stanowiło wyłom wobec dotychczas przyjętego modelu. Jego stronnicy weszli w skład Stałego Komitetu Biura Politycznego Komitetu Centralnego KPCh, w którym nie znalazł się np. premier Li Keqiang.

21 października – Izraelski nalot na syryjskie lotnisko w miejscowości Dimas będące bazą proirańskich szyickich bojówek i Hezbollahu, gdzie prowadzono montaż irańskich dronów oraz składowano broń.

23 października – Rządząca w Mjanmie junta przeprowadziła naloty na pozycje Organizacji Niepodległości Kaczinu (dążącej do uniezależnienia się tego regionu) na północy kraju. W ich wyniku zginęło co najmniej 60 osób.

24 października – Wymiana ognia z użyciem artylerii raketowej między siłami zbrojnymi obydwu Korei na Morzu Żółtym.

27 października – Izrael i Liban podpisały porozumienie, osiągnięte pod auspicjami USA, o rozgraniczeniu obszarów morskich. Jest ono szczególnie istotne w perspektywie eksploatacji złóż gazu ziemnego znajdujących się na spornym terytorium.

29 października – W zamachu terrorystycznym zorganizowanym przez grupę Asz-Szabab w Mogadiszu zginęło co najmniej 120 osób, a ponad 300 zostało rannych. Pierwszy samochód pułapka eksplodował w pobliżu somalijskiego ministerstwa edukacji, a drugi nieopodal – po rozpoczęciu akcji ratunkowej.

30 października – Rządzący Brazylią w latach 2003–2011 Luiz Inácio Lula da Silva pokonał w II turze wyborów prezydenckich urzędującą głowę państwa, Jaira Bolsonaro.

13 listopada – W zamachu bombowym w Stambule zginęło sześć osób, a kilkadziesiąt odniosło rany. Tureckie władze przypisały odpowiedzialność za atak Partii Pracujących Kurdystanu (PKK). Odpowiedzią była rozpoczęta

20 listopada przez Ankarę operacja „Claw-Sword”, obejmująca ostrzał z powietrza terytorium Syrii (północy kraju kontrolowanej przez rząd al-Asada i Syryjskie Siły Demokratyczne) oraz Iraku (obszaru północnego).

15 listopada – Początek serii protestów w części chińskich miast przeciwko restrykcyjnej polityce „Zero-COVID” zaordynowanej przez KPCh, oznaczającej wprowadzenie ścisłych lockdownów i nałożenie na obywateli wielu uciążliwych obowiązków (np. regularnych testów). Demonstracje przybrały na sile po 24 listopada, gdy z powodu restrykcji 10 osób zginęło w pożarze domu w mieście Ürümqi w prowincji Xinjiang. Protesty objęły m.in. Pekin, Szanghaj i Nankin; w ich ramach pojawiały się także postulaty liberalizacji w zakresie wolności obywatelskich. W reakcji 7 grudnia KPCh zniosła niektóre restrykcje, związane m.in. z izolacją osób zakażonych czy testami na obecność wirusa, co poskutkowało lawinowym wzrostem zachorowań wśród mieszkańców Chin.

19 listopada – Odbyły się wybory do Dewan Rakyat – niższej izby malezyjskiego parlamentu. Najwięcej mandatów zdobyła w niej opozycyjna dotąd koalicja partii centrolewicowych i islamskich Pakatan Harapan („Sojusz Nadziei”). Nowym premierem został jej lider – Anwar Ibrahim.

20 listopada – Urzędujący prezydent Kazachstanu, Kasym-Żomart Tokajew, uzyskał reelekcję na swoim stanowisku. Głosowaniu towarzyszyły liczne akty podające w wątpliwość jego demokratyczny charakter.

20 listopada – Rządząca centrolewicowa partia Kongres Nepalski, z premierem Sherem Bahadurem Deubą na czele, zwyciężyła w wyborach parlamentarnych w Nepalu.

23 listopada – W Erywaniu odbył się szczyt Organizacji Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym. Premier Armenii Nikol Paszynian odmówił podpisania deklaracji końcowej z uwagi na bierność organizacji w obliczu azerskich ataków przeciwko temu państwu.

6 grudnia – Była prezydent i obecna wiceprezydent Argentyny Cristina Fernández de Kirchner została skazana przez sąd w Buenos Aires na 6 lat pozbawienia wolności za korupcję w związku z przetargami na roboty publiczne w trakcie swojej prezydentury.

7–10 grudnia – Odbył się pierwszy szczyt Chiny – Rada Współpracy Zatoki Perskiej. Podczas wizyty Xi Jinpinga w Rijadzie Arabia Saudyjska i Chiny zawarły szereg umów, w tym m.in. porozumienie o wszechstronnym strategicznym partnerstwie oraz liczne kontrakty inwestycyjne (m.in. dotyczące przedsięwzięć firmy Huawei).

Sprawy globalne

12 stycznia – Grupa Lotos poinformowała o podpisaniu umów umożliwiających przejęcie części udziałów w niej przez koncerny zagraniczne – Saudi Aramco (30% udziałów w spółce kontrolującej rafinerię w Gdańsku) oraz węgierski MOL (ok. 80% stacji paliwowych Lotosu). Transakcja była warunkiem forsowanej przez rząd PiS fuzji Lotosu z Orlenem. Wzbudziła liczne kontrowersje z uwagi na powiązania kapitałowe spółek saudyjskich i węgierskich z rosyjskimi. W grudniu dziennikarze TVN24 dotarli do wstępnego brzmienia umowy, której klauzule przyznają Saudyjczykom szerokie uprawnienia wobec strategicznych decyzji dotyczących gdańskiej rafinerii (w tym np. prawo weta) i przewidują kary umowne rzędu 0,5 mld USD w razie naruszenia kontraktu o dostawach saudyjskiej ropy do Polski.

31 stycznia – Stany Zjednoczone zdecydowały o nadaniu Katarowi statusu *major non-NATO ally*.

3 lutego – Prezydent Joe Biden poinformował o zabiciu przez amerykańskie oddziały specjalne operujące w syryjskiej prowincji Idlib lidera tzw. Państwa Islamskiego – Ibrahima al-Kurajskiego. Z kolei 30 listopada Centralne Dowództwo USA powiadomiło, że w starciach z lokalnymi grupami zbrojnymi w syryjskiej prowincji Dara samobójczą śmiercią zginął jego następca – Hasan al-Kurajsi. Po nim kalifem został zaś Husajn al-Kurajsi.

3 lutego – Kolumbijski resort obrony oskarżył Rosję i Iran o świadczenie pomocy technicznej rebelianckim grupom zbrojnym przeprowadzającym ataki na pograniczu z Wenezuelą.

4 lutego – Ceremonia otwarcia XXIV Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Pekinie. Udział wziął w niej m.in. (jako jedyna głowa państwa należącego do NATO lub UE) prezydent Andrzej Duda. W lipcu 2021 r. do dyplomatycznego bojkotu igrzysk wezwał Parlament Europejski, a w grudniu 2021 r. ogłosiły go Stany Zjednoczone.

18–20 lutego – Odbyła się 56. Monachijska Konferencja Bezpieczeństwa. Uczestniczyli w niej m.in.: wiceprezydent USA Kamala Harris i sekretarz stanu Antony Blinken, kanclerz Niemiec Olaf Scholz, premier Wielkiej Brytanii Boris Johnson, prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski, sekretarz generalny NATO Jens Stoltenberg, przewodnicząca KE Ursula von der Leyen oraz sekretarz generalny ONZ António Guterres. Udziału – po raz pierwszy od ponad 30 lat – nie wzięli przedstawiciele Rosji. Dyskusje dotyczyły m.in.: agresywnej polityki Rosji wobec Ukrainy i Europy Wschodniej oraz bezpieczeństwa wschodniej flanki NATO i UE, sytuacji w Afganistanie po przejęciu władzy przez talibów i jej skutków dla regionalnej stabilności, napięć w regionie Sahelu, a także wyzwań związanych

ze zwalczaniem skutków pandemii COVID-19, rozwojem technologii oraz zmianami klimatu.

10 marca – Prokurator MTK Karim Khan złożył wniosek o aresztowanie trzech przedstawicieli władz regionalnych Osetii Południowej podejrzewanych o dokonanie zbrodni wojennych podczas wojny rosyjsko-gruzińskiej w 2008 r.

12 marca – Ostrzał raketowy amerykańskiej bazy wojskowej i konsulatu w irackim Irbilu. Do sprawstwa przyznał się irański Korpus Strażników Rewolucji Islamskiej, którego przedstawiciele zadeklarowali, że celem była izraelska infrastruktura wojskowa.

24 marca – W Brukseli, przy okazji szczytów NATO i Rady Europejskiej, odbyło się spotkanie przywódców państw G-7 w związku z rosyjską agresją na Ukrainę. Efektem szczytu, wzbogaconego wystąpieniem prezydenta Zelenskigo, były m.in. zapowiedzi ograniczenia możliwości dokonywania transakcji w złocie przez rosyjski bank centralny oraz zintensyfikowania działań uniemożliwiających Rosji omijanie nałożonych restrykcji.

25 marca – Początek manewrów rosyjskich wojsk (w liczbie ok. 3 tys.) w sąsiedztwie Japonii, w tym na terenie Wysp Kurylskich stanowiących przedmiot sporu terytorialnego obydwu państw. W wydanym 31 marca oświadczeniu władze w Tokio, po raz pierwszy od 2003 r., uznały te wyspy (Etorofu, Habomai, Kunashiri i Shikotan) za japońskie terytorium znajdujące się nielegalnie pod rosyjską okupacją.

4 kwietnia – Francja poinformowała o dokonaniu pod koniec marca przez armię Mali, wspieraną przez rosyjską Grupę Wagnera, zbrodni wojennych w miejscowości Moura. W masakrze śmierć poniosło co najmniej 300 ofiar cywilnych.

7 kwietnia – Decyzją ZO ONZ Rosja została zawieszona w prawach członka Rady Praw Człowieka ONZ.

8 kwietnia – Zgodnie z danymi Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) indeks cen żywności osiągnął w marcu najwyższy poziom od początku pomiarów. Wynikało to m.in. ze wzrostu o ok. $\frac{1}{5}$ cen pszenicy w związku z wojną w Ukrainie.

27 kwietnia – Republika Środkowoafrykańska, jako drugie po Salwadorze państwo świata, uznała kryptowalutę bitcoin za oficjalny środek płatniczy.

16 maja – Prezydent Joe Biden zdecydował o ponownym wysłaniu amerykańskich wojsk do Somalii (wycofanych stamtąd w 2020 r.), w liczbie ok. 450, w celu zwalczania islamistycznych ugrupowań terrorystycznych – w szczególności Asz-Szabab.

22-26 maja – Odbyło się 51. Światowe Forum Ekonomiczne w Davos. W trakcie spotkań – z udziałem m.in. kanclerza Olafa Scholza, sekretarza generalnego NATO Jensa Stoltenberga, czołowych polityków ukraińskich (wobec braku delegacji rosyjskiej) oraz licznych przedstawicieli instytucji UE i systemu ONZ – poruszono takie tematy, jak m.in. wojna w Ukrainie, wyzwania związane ze skutkami pandemii COVID-19, zmianami klimatu, rozwojem technologicznym i bezpieczeństwem ekonomicznym (rosnąca inflacja, dostawy energii).

24 maja – Prezydent Joe Biden poinformował o pozostawieniu irańskiego Korpusu Strażników Rewolucji Islamskiej na liście organizacji terrorystycznych. Jego usunięcie z tejże stanowiło warunek wstępny Teheranu na rzecz zawarcia porozumienia nuklearnego z grupą P5+1. Efektem było wstrzymanie rozmów w jej ramach. 26 czerwca Iran przeprowadził test rakietowych wyrzutni zdolnych do wystrzeliwania satelitów. 27 czerwca USA poinformowały o podjęciu (rozpoczętych kilka dni później w katarskiej Dausze) rozmów pośrednich dotyczących porozumienia nuklearnego.

24 maja – W Tokio odbył się szczyt Czterostronnego Dialogu o Bezpieczeństwie (QUAD). Dzień przed nim Joe Biden ogłosił powołanie do życia inicjatywy Indo-Pacyficznych Ram Gospodarczych (IPEF) z udziałem łącznie 14 państw QUAD, ASEAN (oprócz Kambodży, Laosu i Mjanmy), a także Fidżi, Korei Południowej i Nowej Zelandii. W założeniu ma ona stać się platformą współpracy w zakresie handlu, bezpieczeństwa łańcuchów dostaw, infrastruktury i transformacji energetycznej oraz optymalizacji podatkowej i przeciwdziałania korupcji. Biden wziął również udział w szczycie ASEAN w Phnom Penh w dniach 10-13 października.

9 czerwca – Dyrektor Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej Rafael Grossi ogłosił, że Iran poinformował agencję o wyłączeniu 27 kamer monitorujących określone lokalizacje związane z jego programem nuklearnym. Krok ten był reakcją na krytyczny wobec Teheranu raport przyjęty przez Radę Gubernatorów tej organizacji. Z kolei według informacji agencji Reuters z 10 listopada MAEA ustaliła, że Iran zwiększył prawie dziesięciokrotnie ilość uranu wzbogaconego do 60%. Ilość ta, według ekspertów wspomnianej organizacji, po dalszej rafinacji byłaby wystarczająca do produkcji ładunku atomowego. Z tego powodu Iran miał się zgodzić na wizytę kontrolną inspektorów agencji. 22 listopada MAEA oficjalnie potwierdziła tę informację.

9 czerwca – Prezydent Daniel Ortega udzielił zgody na rozmieszczanie rosyjskich sił zbrojnych (w tym też lotnictwa i marynarki wojennej) na terytorium Nikaragui w celach treningowych, zapewniania porządku publicznego i realizacji zadań ratunkowych.

26-28 czerwca – W bawarskim Schloss Elmau odbył się szczyt grupy G-7. Głównym tematem spotkania były następstwa trwającej wojny

w Ukrainie, szczególnie zaś gospodarcze. W szczycie zdalnie udział wziął prezydent Wołodymyr Zełenski. Przedmiotem dyskusji były również wyzwania związane ze zmianami klimatu, transformacją energetyczną, bezpieczeństwem żywnościowym i zdrowotnym oraz rozwojem technologii cyfrowych. Państwa G-7 zapowiedziały ponadto embargo na importowane z Rosji złoto.

29 czerwca – Syria uznała niepodległość tzw. Donieckiej i Ługańskiej Republiki Ludowej. W odpowiedzi Ukraina poinformowała o zerwaniu stosunków dyplomatycznych (choć nie konsularnych) z tym państwem. 13 lipca analogiczną decyzję, która wywołała podobną odpowiedź ze strony ukraińskiej, podjęła Korea Północna.

16 lipca – W saudyjskiej Dżuddzie odbył się szczyt z udziałem prezydenta USA Joego Bidena oraz dziewięciu liderów państw Bliskiego Wschodu (Arabii Saudyjskiej, Bahrajnu, Egiptu, Iraku, Jordanii, Kataru, Kuwejtu, Omanu i Zjednoczonych Emiratów Arabskich). Biden zapowiedział utrzymanie amerykańskiego zaangażowania w sprawy regionu, w tym na rzecz powstrzymania Iranu przed wejściem w posiadanie broni jądrowej. Kilka dni wcześniej władze Arabii Saudyjskiej po raz pierwszy otworzyły swoją przestrzeń powietrzną dla izraelskich samolotów.

1 sierpnia – Władze USA potwierdziły doniesienia medialne o zabiciu dzień wcześniej Ajmana al-Zawahiriego – przywódcy Al-Kaidy. Następca Osamy bin Ladena zginął od pocisków wystrzelonych z drona w Kabulu.

1-26 sierpnia – Odbyła się konferencja przeglądowa stron układu NPT. Uczestnikom nie udało się przyjąć dokumentu końcowego z uwagi na sprzeciw Rosji w związku z uwzględnieniem w jego projekcie kwestii ataków na elektrownie atomowe w trakcie wojny w Ukrainie.

2-3 sierpnia – Wizyta spikera Izby Reprezentantów USA Nancy Pelosi na Tajwanie. Inicjatywa ta spotkała się z gwałtownym sprzeciwem Chin, które zareagowały, m.in. organizując w Cieśninie Tajwańskiej ćwiczenia sił powietrznych (kilkadziesiąt samolotów naruszyło tajwańską przestrzeń powietrzną) oraz morskich, o dużej skali i z użyciem prawdziwej amunicji, a także przeprowadzając próby rakiet balistycznych (niektóre z nich wylądowały w wyłącznej strefie ekonomicznej Japonii) i artylerii. ChRL nałożyła również sankcje personalne na Nancy Pelosi i jej rodzinę oraz zawiesiła współpracę dwustronną z USA w kwestiach dotyczących m.in.: polityki obronnej, bezpieczeństwa morskiego, klimatu, prawa karnego, zwalczania terroryzmu i przestępczości zorganizowanej oraz imigracji.

11 sierpnia – Estonia i Łotwa ogłosiły wycofanie się z prac inicjatywy 16+1 (odtąd 14+1) służącej wielostronnej współpracy państw Europy Środkowej z Chinami.

31 sierpnia – Biuro Wysokiego Komisarza NZ ds. Praw Człowieka (OHCHR) opublikowało raport konkludujący na podstawie zebranych dowodów, że traktowanie Ujgurów w prowincji Xinjiang przez władze ChRL nosi znamiona zbrodni przeciwko ludzkości.

7 września – Albania zerwała relacje dyplomatyczne z Iranem i wydalila irańskich dyplomatów w następstwie przeprowadzonego w lipcu cyberataku o dużej skali na serwery kluczowych instytucji państwowych, którego sprawstwo przypisano grupom powiązanim z władzami w Teheranie. W ocenie części analityków ataki mogły mieć związek z masowym udzielaniem przez Albanie azylu członkom Organizacji Bojowników Ludowych Iranu, opozycyjnej wobec porewolucyjnych władz (które uznają ją za ugrupowanie terrorystyczne).

5 października – OPEC+ (z udziałem m.in. Rosji) zdecydowała o zmniejszeniu produkcji ropy naftowej do maks. 2 mln baryłek dziennie.

7 października – Pokojową Nagrodę Nobla otrzymali białoruski dysydent Aleś Białacki, rosyjskie Stowarzyszenie „Memoriał” (zdelegalizowane przez Kreml w grudniu 2021 r., zajmujące się rozliczaniem zbrodni komunistycznych i badające przypadki łamania praw człowieka w Rosji) oraz Centrum Wolności Obywatelskich z Ukrainy (działające na rzecz ochrony praw człowieka i wartości demokratycznych w tym państwie oraz monitorujące przypadki rosyjskich zbrodni wojennych w trakcie wojny).

6–18 listopada – W egipskim Szarm el-Szejk odbyła się Konferencja Klimatyczna ONZ (COP 27). Uczestnicy postanowili o utworzeniu specjalnego funduszu na rzecz zwalczania skutków szkód środowiskowych w państwach ubogich. Nie podjęto natomiast żadnych dodatkowych zobowiązań w zakresie redukcji zużycia paliw kopalnych.

15–16 listopada – Na indonezyjskiej wyspie Bali odbył się szczyt G-20. Dzień przed nim doszło do pierwszego bezpośredniego spotkania Joeego Bidena i Xi Jinpinga. Obaj przywódcy wyrazili sprzeciw wobec gróźb użycia broni jądrowej w Ukrainie. Głównym tematem rozmów w trakcie samego szczytu były m.in.: wojna w Ukrainie i jej implikacje dla bezpieczeństwa międzynarodowego, widmo problemów natury gospodarczej, a także zagadnienia związane z bezpieczeństwem żywnościowym, klimatycznym i ekologicznym.

15 listopada – Według szacunków ONZ liczba ludności świata osiągnęła poziom 8 mld.

5 grudnia – Amerykański instytut badawczy Lawrence Livermore National Laboratory poinformował o powodzeniu eksperymentu, przeprowadzonego z użyciem urządzenia laserowego National Ignition Factory, mającego

na celu uzyskanie dodatniego bilansu energetycznego (większej ilości energii niż wejściowa) w wyniku fuzji jądrowej. Technologia reaktorów fuzyjnych bywa uznawana za niezwykle obiecującą jako potencjalne źródło energii elektrycznej.

7-19 grudnia – W Montrealu odbyła się Konferencja o Różnorodności Biologicznej ONZ (przewidziana w ramach konwencji o różnorodności biologicznej). Ostatniego jej dnia 190 państw podpisało porozumienie „Globalne ramy różnorodności biologicznej Kunming-Montreal”, w którym zapowiedziano podjęcie działań na rzecz zatrzymania i odwrócenia procesu wymierania gatunków, m.in. przez objęcie ochroną do 2030 r. 30% powierzchni lądów i oceanów.

9 grudnia – Japonia dołączyła do brytyjsko-włoskiej inicjatywy zmierzającej do zaprojektowania i wyprodukowania myśliwca VI generacji Tempest. Państwa te stworzyły w ten sposób trójstronną koalicję Global Combat Air Programme.

14 grudnia – W Brukseli odbył się pierwszy w historii wspólny szczyt z udziałem liderów państw UE oraz ASEAN. Unia Europejska zapowiedziała przeznaczenie 10 mld euro na projekty infrastrukturalne w państwach ASEAN. Ponadto w październiku obie organizacje podpisały układ o współpracy w zakresie transportu lotniczego.